

مهر سنگین؛ زنجیری بر پای ازدواج

در شماره قبل از نظر خوانندگان گرامی گذرانیم که اسلام اصل بیومهر را در عقد ازدواج امری نیکو نمی‌داند.

و گفتیم که اسلام در تشریح قانون مهر گریه کم باشد و صورت‌های مختلفی اداء شود، مصالح زن را در زندگی آتی و در مقابل مشکلات پیش‌بینی نشده، عنوان ضمنی زندگی آینده و برای حفظ ارزش شخصیت و عنوان ناوان و غرامت در مقابل کم شدن امکان ازدواج مجدد بعد از مرگ شوهر خود، از نظر دور نمی‌دارد.

ارزش این مسائل وقتی بیشتر روشن می‌گردد که نظر احتمالی سایر ادیان در مورد عقابون مهر بیندازیم تا معلوم شود که اسلام با تشریح این قانون عادلانه چگونه حقوق زن و مرد را محترم شمرده و بادستوراتی جامع در حفظ حقوق طرفین کوشیده است مثلاً در دین مسیحی و در تفسیر و اصولاً قانونی پیام مهر وجود نداشته و بدین ترتیب در دین مسیح و در تفسیر این مورد به صلاح زن توجهی نشده است و در مقابل آن دین بیورد مهر سنگین را نه تنها برای دختران جایز می‌داند بلکه آنرا میمون و مبارک پنداشته و به و دیان غالباً مهرهای گراف یک میلیون ریال یا بالاتر را به دختران خوش می‌دارند.

در اینجا ممکن است برای برخی از خوانندگان این سؤال مطرح شود که اسلام در مقابل افراد طوطی‌باز ادیان بالاچهارمی را انتخاب کرده است؟ آیا وضع ازدواج‌های کنونی از لحاظ مهر صحیح است و با موازین عالی اسلام تطبیق می‌کند یا نه؟ آیا مهر سنگین و کم‌رنگ کردن مهریه و اتعای خانواده‌گی و اجتماعی و... دارد؟

قبل از اینکه به جواب این سؤالات بپردازیم نظر خوانندگان را باین حقیقت جلب می‌کنیم که مسأله مهر در ازدواج‌های کنونی از مسیر اصلی خود خارج شده و عنوان دادوستد و تعیمی کاذب را پیدا کرده و بدون مبالغه در این عصر بخصوص در سالهای اخیر یکی از منابع بزرگ تشکیل

خانواده به‌شمار بیرون و متأسفانه روز بروز بر میزان آن افزوده می‌شود و مثل زنجیری بر پای ازدواج محکم بسته شده و نظام و اساس اجتماع و خانواده‌ها را در معرض دگرگونی عمیق قرار داده است.

لازمست در اینجا چند آمار زنده و گویا در مورد سنگینی مهر در ازدواج‌های کنونی ذکر کنیم و برای مطالعه تحولات مهر، آمار ازدواج‌های سال‌های ۳۷ و ۳۸ را که از طرف مقامات مسئول منتشر شده است مقایسه می‌کنیم. در این مدت ۶ سال کسانی که از ۱ ریال تا ۲۰۰۰۰ ریال مهر به پرداخته‌اند و اما تعدادشان رو به کاهش بوده است و تعداد کسانی که از ۲۰ هزار ریال تا ۵۰ هزار ریال مهر به پرداخته‌اند تغییر چندانی نکرده است و از ۵۰ هزار ریال تا یک میلیون ریال بالاتر قریباً بیستم می‌خورند و تعداد این افراد تقریباً ۳ برابر شده است (۱).

چنانکه ملاحظه می‌شود از کاهش گروه اول و افزایش تعداد گروه دوم در می‌یابیم که ضایل شدید طبقات مختلف مردم به پرداختن مهر بیشتر شده است زیرا در عرض ۶ سال نه تنها مبلغ مهر کم نشده است بلکه حیوانات از ارقام متوسط با رقم درشت و دهان پر کن‌روی کرده‌اند. مطابق آمار دیگری در این مدت تعداد کسانی که ۲۰ هزار تومان مهر به پرداخته‌اند از ۶۳۶ نفر به ۱۰۰۶ نفر رسیده و کسانی که از یک میلیون ریال بیلا مهر داده‌اند از ۸۲ به ۳۰۹ نفر افزایش یافته‌اند.

این قوس صعودی مهر در سالهای اخیر پیش از اینکه حکایت از نوسانات قیمت و وضع اقتصادی بکنند، دلالت بر عدم اعتماد گروهها بر یکدیگر و گرایش بسوی تشخیص کاذب می‌نماید. یک آمار دیگر حاکی است که طبق نظر مقامات اداره آمار قضائی ۲۲۶ نفر دختر با مهر بیش از یک میلیون ریال و با در نظر گرفتن آمارهایی که بعضی از دفاتر ثبت ازدواج با اداره مذکور نشر ستاوه‌اند و نیز با در نظر گرفتن اینکه اینگونه دخترخانه‌ها (که مهر خود را از یک میلیون ریال کمتر از ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار تومان قانع نیستند، می‌توان باین نتیجه رسید که کمتر سال پیش برای هر ۲۰۰ دختر از این گروه نزدیک به ۵۰ میلیون تومان مهر داده شده و در سراسر ایران این رقم به ۵۵ هزار میلیون (۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال می‌رسیده است (۲).

علاوه بر این میزان مهر به هر حسب سواد و شغل در میان طبقات مختلف فرقی کند یا نوری که تحقیق مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی نشان می‌دهد، در تهران کسانی که بیسواد هستند مهریشان تا ۱۰ هزار تومان است و اکثریت قرار دارند، کسانی که با ۶ پنداشتی دارند

(۱) اطلاعات ش ۱۲۷۵۱

(۲) خواننده‌ها ش ۵۲ سال ۲۳

۵ الی ۲۰ هزار تومان مهریه دارند ، معمولاً در بین محصلین دوره دوم متوسطه و دانشجویان میزان مهریه از ۲۰ هزار تومان به بالا است . کسانیکه تحصیلات عالی دارند اکثر میزان مهریه شان از ۵۰ هزار تومان به بالا است . در بین لوقایسانی همد ۳۲ درصد آنان میزان مهریه ۵۰ الی ۱۰۰ هزار تومان و ۳۵ درصد میزان مهریه صد هزار تومان می باشد و در بین پزشکان و مهندسان و دانشجویان نیز جنبه های اثر ایلو تقریباً به دهم می شود باین ترتیب که با اسلا مهریه در بین شان نیست به از ۵۰ هزار تومان به بالا است (۱)

آیا با وجود سنگینی مهر که آمارهای بالا حکایت از آن دارد دیگر می توان انتظار داشت جوانان ، علاقمند تشکیل خانواده باشند و زیر بار مسئولیت های سنگین خانوادگی بروند ؟ مسلماً نه .

زیرا جوانی که قبل از ازدواج کوچکترین بدعی و دینی نداشته و با خیال راحت زندگی می کرد کمتر حاضر می شود خود را زیر بار دین و سنگینی فوق العاده مهر قرار دهد و اگر هم ضرورت اقتضاء کند و در اوائل زناشویی به خاطر اشباع غیر الزامی تن به مهر سنگینی بدهد و لکن بعد از مدتی زندگی زناشویی و اطفاء غریزه جنسی مسلماً تحمیل فوق العاده بر قدرت مالی مرد او را رنج داده به بسا موجب اختلافات شدید خانوادگی می گردد . محسوساً اگر زن و خانواده های مهر سنگین و کمتر شکن را بمنزله حربه کوبنده و منظور محدود ساختن آزادیهای مشروع و مهار کردن اختیارات حقوقی مرد تلقی کند در اینجا است که بزرگترین اثرات تلخ خانوادگی که از بین رفتن صفا و صمیمیت و لذت و نشاط زندگی در محیط خانوادگی می باشد بروز می کند و زندگی شیرین زناشویی را بتلخی مسلمی سازد و به حدی است که فریاد مهر هرگز متیاس سعادت خانواده نبوده و هم آهنگی و حسن اخلاق و رفاه بین زن و مردی ایجاد نمی کند و این اشتباه بزرگی است که در بعضی از اذهان وجود دارد که مهر زیاد بهترین دوائی است که بقاء خانواده و دوام آن و خوشی و صفای در محیط خانواده تضمین می کند و نه تنها تأثیری در بقاء لذت و شیرینی در میان خانواده ها ندارد بلکه چنانکه گفتیم بزرگترین دشمن سلامت خانواده ها بوده و موجب این می شود که مرد دائماً خود را زیر دین سنگین و فشار مالی به بیند و همواره در رنج و ناراحتی و فشار روحی قرار بگیرد و در نتیجه همسر خود را تحت فشار و ناراحتی قرار داده بطوریکه ممکن است حاضر شود بدون اینکه مهر سنگین را از مرد بگیرد چیزی دیگری نزدستی بدهد و از دست شوهر خود خلاص شود و بهترین شاهد گفتمان آمار اختلافات و جداییهای ناشی از سنگینی مهر است که هر روز در مطبوعات می خوانیم .

از گفتار بالا بخوبی روشن می شود که مهر زیاد باعث تحکیم خانواده نبوده ایجاد هم آهنگی بیشتر در اخلاق و رفتار بین زن و شوهر نمی کند بلکه روابط آنها را ضعیف کرده چه بسا موجب جدایی و افتراق می گردد . (این بحث در مقاله دارد)

(۱) کیهان ۲۷ شهریور ۴۸ ش ۷۸۴۹